

**BOLALARDA TIMOMEGALIYANI ERTA TASHXISLASH VA OLDINI OLISH CHORA
TADBIRLARI****¹Iskandarova Shakhnoza, ²Rasulova Nilufar, ³Aminova Amaliya**¹Jamoat salomatligi va sog'liqni saqlashni boshqarish kafedrası mudiri, professor, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti²Jamoat salomatligi va sog'liqni saqlashni boshqarish kafedrası dotsenti, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti³Tibbiyot-pedagogika fakulteti 5-kurs talabasi, Toshkent pediatriya tibbiyot instituti<https://doi.org/10.5281/zenodo.8372204>

Annotatsiya. Timomegaliya kamdan-kam uchraydigan holat bo'lib, immunitet tizimida hal qiluvchi o'rin o'ynaydigan timus bezi kattalashganda yuzaga keladi. Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va asoratlarni oldini olish, bolalarning salomatligini ta'minlash uchun juda muhimdir. Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etish bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi, jumladan, xabardorlik, skrining, diagnostika va davolash, oldini olish va kuzatish. Tibbiyot xodimlari, ota-onalar va tarbiyachilar bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishda muhim o'rin o'ynaydi. Birgalikda hamkorlik ishlash orqali biz bolalarda timomegaliya rivojlanishining oldini olishimiz, asoratlar xavfini kamaytirishimiz va farzandlarimizning salomatligi va farovonligini ta'minlashimiz mumkin.

Kalit so'zlar. timomegaliya, bolalar, erta tashxis, profilaktika, tibbiyot xodimlari, ota-onalar, tarbiyachilar, xabardorlik, skrining, tashxis, davolash, kuzatish, xavf omillari, asoratlar, ta'lim, gigiena.

Timomegaliya - bu immunitet tizimining muhim tarkibiy qismi bo'lgan timus bezining kengayishi bilan bog'liq holat. Timomegali bolalarda paydo bo'lishi turli xil tibbiy sharoitlar bilan bog'liq bo'lishi mumkin. Timomegaliyaning o'zi odatda zararli bo'lmasa-da, u nafas olish qiyinlashuvi va autoimmun kasalliklar kabi asoratlarga olib kelishi mumkin. Shuning uchun bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olish ularning sog'lig'ini ta'minlash uchun juda muhimdir. Bolalarda timomegaliya turli sabablarga ko'ra yuzaga kelishi mumkin, masalan, autoimmun kasalliklar, yuqimli kasalliklar va genetik irsiy moyilliklardir. Bolalarda timomegaliya tashxisi fizik tekshiruv, ilmiy tadqiqotlar va laboratoriya tekshiruvlari asosida amalga oshiriladi. Bolalarda timomegaliyani davolash asosiy dori-darmonlar, jarrohlik yoki ikkalasini ham o'z ichiga olishi mumkin. Bolalarda timomegaliyaning oldini olish ularning salomatligi va farovonligini ta'minlash uchun juda muhimdir. Timomegaliyaning oldini olish strategiyasi yaxshi gigiena amaliyotlarini targ'ib qilish, infeksiyalar va boshqa asosiy tibbiy sharoitlarni o'z vaqtida va to'g'ri davolashni ta'minlash va sog'lom turmush tarzini targ'ib qilishni o'z ichiga oladi. Ota-onalar va tarbiyachilarni timomegaliya belgilari va alomatlari to'g'risida o'rgatish va agar bolada alomatlar paydo bo'lsa, ularni darhol tibbiy yordamga murojaat qilishga undash kasallikni erta tashxislash va davolashni ta'minlashga yordam beradi.

Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etish sog'liqni saqlash xodimlari, ota-onalar va tarbiyachilarni jalb qiladigan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Ushbu maqolada bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishning ahamiyati, bu holat uchun xavf omillari, belgilar va alomatlar va kasallikning oldini olish uchun amalga oshirilishi mumkin bo'lgan strategiyalar muhokama qilinadi. Bundan tashqari, biz bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etishda tibbiyot mutaxassislari, ota-onalar va tarbiyachilarning

o'rnini va samarali oldini olish strategiyalarini amalga oshirish bilan bog'liq muammolarni o'rganamiz. Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etish sog'liqni saqlash xodimlari, ota-onalar va tarbiyachilarni jalb qiladigan ko'p qirrali yondashuvni talab qiladi. Ushbu maqolada bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishning ahamiyati, bu holat uchun xavf omillari, belgilar va alomatlar va kasallikning oldini olish uchun amalga oshirilishi mumkin bo'lgan strategiyalar muhokama qilinadi. Bundan tashqari, biz bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etishda tibbiyot mutaxassislari, ota-onalar va tarbiyachilarning rolini va samarali oldini olish strategiyalarini amalga oshirish bilan bog'liq muammolarni o'rganamiz. Timomegaliya - ko'krak qafasida joylashgan kichik organ bo'lgan timus bezining kattalashishi bilan bog'liq holat. Timomegaliya bolalarda kam uchraydigan holat bo'lsa-da, ba'zida u jiddiyroq asosiy holatning belgisi bo'lishi mumkin. Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olish asoratlarni oldini olish va sog'liq uchun maqbul natijalarni ta'minlash uchun muhimdir. Timomegaliya turli omillar, jumladan, infeksiyalar, autoimmun kasalliklar va genetik sharoitlar tufayli yuzaga kelishi mumkin. Ba'zi hollarda timomegaliya o'simta yoki saraton kabi jiddiyroq kasallikning alomati bo'lishi mumkin. Bolalarda timomegaliya belgilari nafas olish, ko'krak qafasidagi og'riqlar, yo'tal va yutish qiyinlashuvini o'z ichiga olishi mumkin. Agar davolanmasa, timomegaliya nafas olish etishmovchiligi, yurak etishmovchiligi va immunitet tizimining disfunktsiyasi kabi asoratlarga olib kelishi mumkin.

Bolalarda timomegaliyani erta tashxislash va oldini olishni tashkil etish bir necha bosqichlarni o'z ichiga oladi, jumladan, xabardorlik, skrining, diagnostika va davolash, oldini olish va kuzatish. Ushbu maqolada bolalarda timomegaliyaga olib kelishi mumkin bo'lgan turli omillar, kasallikning alomatlari va mumkin bo'lgan asoratlari, erta tashxis qo'yish va oldini olishni tashkil etish bosqichlari ko'rib chiqiladi. Timomegaliya bilan og'riq bolalarning sog'lig'ining maqbul natijalarini ta'minlash uchun xabardorlik va ta'lim, skrining va diagnostika, profilaktika strategiyalari va muntazam kuzatuv zarurligini muhokama qilamiz.

Timomegaliya belgilari va xavf omillari. Bolalarda timomegaliya belgilari kasallikning og'irligiga qarab farq qilishi mumkin. Ba'zi hollarda bolalarda hech qanday alomat bo'lmasligi mumkin, boshqalarida esa ko'krak qafasidagi og'riqlar, nafas qisilishi, yo'talish va yutishda qiyinchiliklar paydo bo'lishi mumkin. Timomegaliya uchun diagnostika muolajalari. Timomegaliya diagnostikasi odatda fizik tekshiruv, qon testi va tasviriy testlarni o'z ichiga oladi. Jismoniy tekshiruv vaqtida shifokor bolaning ko'kragini har qanday shish yoki anomallik holatlarda ham tekshiradi. Autoimmun kasalliklarning boshqa belgilari mavjudligini tekshirish uchun qon testini buyurish mumkin. Timus bezini ko'rish va kengayish darajasini aniqlash uchun rentgen nurlari, kompyuter tomografiyasi yoki MRT kabi tasvirlash testlari qo'llanilishi mumkin. Ba'zi hollarda tashxisni tasdiqlash va shish paydo bo'lish ehtimolini istisno qilish uchun timus bezining biopsiyasi kerak bo'lishi mumkin.

Timomegaliyani davolash usullari. Timomegaliyani davolash usullari ushbu holatning asosiy sababiga bog'liq. Timomegaliya autoimmun buzilishdan kelib chiqqan hollarda, davolanish yallig'lanishni kamaytirish uchun immunosuppressiv terapiya yoki kortikosteroidlardan foydalanishni o'z ichiga olishi mumkin. Agar timomegaliya virusli infeksiyadan kelib chiqqan bo'lsa, davolash simptomlarni boshqarish uchun antivirus dorilar yoki qo'llab-quvvatlovchi yordamni o'z ichiga olishi mumkin. Timomegaliya o'simtadan kelib chiqqan hollarda timus bezini jarrohlik yo'li bilan bo'lishi mumkin. Ba'zi hollarda jarrohlikdan oldin o'simtani qisqartirish uchun kimyoterapiya yoki radiatsiya terapiyasi zarur bo'lishi mumkin.

Timomegaliya uchun profilaktika choralari. Timomegaliyaning barcha holatlarini oldini olishning iloji bo'lmasa-da, ota-onalar va tibbiyot xodimlari bolalarda kasallik xavfini kamaytirish uchun bir qator profilaktika choralari ko'rishlari mumkin.

- Emlashlar: Bolalarni emlashdan xabardor qilish timomegaliyaga olib kelishi mumkin bo'lgan virusli infeksiyalarning oldini olishga yordam beradi.

- Yaxshi gigiena: Qo'llarni muntazam yuvish, yo'talayotgan yoki aksirganda og'iz va burunni yopish kabi yaxshi gigiyena amaliyotlarini rag'batlantirish ham virusli infeksiyalar tarqalishining oldini olishga yordam beradi.

- Sog'lom turmush tarzi: Sog'lom turmush tarzini rag'batlantirish, jumladan, muntazam jismoniy mashqlar, muvozanatli ovqatlanish va to'g'ri uyqu immunitet tizimini mustahkamlash hamda timomegaliya va boshqa tibbiy holatlar xavfini kamaytirishga yordam beradi.

- Erta tashxis va davolash: autoimmun kasalliklar kabi asosiy tibbiy sharoitlarni erda tashxislash va davolash ham timomegaliya rivojlanishining oldini olishga yordam beradi.

Ogohlik: Ota-onalar va tibbiyot xodimlari o'rtasida timomegaliya haqida xabardorlikni oshirish erda tashxis qo'yish va davolashni ta'minlash uchun juda muhimdir. Tibbiyot xodimlari timomegaliya belgilari va xavf omillari va tegishli diagnostika va davolash usullari haqida ma'lumot olishlari kerak. Ota-onalar, shuningdek, timomegaliyaga olib kelishi mumkin bo'lgan asosiy tibbiy sharoitlar uchun muntazam tekshiruvlar va skrining muhimligi haqida xabardor bo'lishlari kerak. Bu muntazam qon testlari, ko'rish testlari va boshqa diagnostika muolajalarini o'z ichiga olishi mumkin.

Skrining: Timomegaliya rivojlanishi xavfi bo'lgan bolalarni aniqlash uchun skrining dasturlari amalga oshirilishi mumkin. Bu autoimmun kasalliklar va virusli infeksiyalar kabi timomegaliyaga olib kelishi mumkin bo'lgan asosiy tibbiy holatlar uchun muntazam tekshiruvlar va testlarni o'z ichiga olishi mumkin.

Ta'lim: Ota-onalar va tibbiyot xodimlarini timomegaliya uchun profilaktika choralari bo'yicha o'rgatish kasallik xavfini kamaytirishga yordam beradi. Bu emlashning ahamiyati, yaxshi gigiena amaliyotlari va sog'lom turmush tarzi odatlari haqidagi ma'lumotlarni o'z ichiga olishi mumkin. Ota-onalar, shuningdek, timomegaliya belgilari va agar bolada ko'krak qafasidagi og'riqlar, nafas qisilishi, yo'talish yoki yutish qiyinlashuvi bo'lsa, shifokorga murojaat qilish muhimligi haqida ma'lumot olishlari kerak.

Hamkorlik: Ota-onalar, tibbiyot xodimlari va sog'liqni saqlash idoralari o'rtasidagi hamkorlik bolalarda timomegaliyani erda tashxislash va oldini olishni samarali tashkil etishni ta'minlash uchun juda muhimdir. Davlat sog'liqni saqlash idoralari tibbiyot xodimlari va ota-onalarni resurslar va o'quv materiallari bilan ta'minlashi mumkin, tibbiyot xodimlari esa individual profilaktika va davolash rejalarini ishlab chiqish uchun ota-onalar bilan yaqindan hamkorlik qilishlari mumkin.

Xulosa. Timomegaliya kamdan-kam uchraydigan holat bo'lib, davolanmasa, jiddiy oqibatlariga olib kelishi mumkin. Erta tashxis qo'yish va oldini olish hayot uchun xavfli asoratlarning oldini olish uchun juda muhimdir. Ota-onalar va tibbiyot xodimlari bolalarda timomegaliya xavfini kamaytirish uchun bir qator profilaktika choralari ko'rishlari mumkin, jumladan emlashlar, yaxshi gigiena amaliyotlari, sog'lom turmush tarzi odatlari va asosiy kasalliklarni erda tashxislash va davolash. Bolalarda timomegaliyani erda tashxislash va oldini olishni tashkil etish ota-onalar, tibbiyot xodimlari va sog'liqni saqlash idoralari o'rtasida xabardorlik, skrining, ta'lim va hamkorlikni o'z ichiga oladi. Birgalikda ishlash orqali biz bolalarni timomegaliya va boshqa tibbiy holatlarning potentsial zararli ta'siridan himoya qilishimiz mumkin.

REFERENCES

1. Oblakulov, K. S., Muradov, Y. M., Ashrafovna, A. F., Azamov, N. A., & Kizi, T. D. A. (2022). The Thymus Gland (Thymus) Aspects in Children (Review of Literature). *Central Asian Journal of Medical and Natural Science*, 3(2), 9-16.
2. Sharipova, O. A., Bakhronov, S. S., & Mamatkulova, D. X. (2022). FEATURES OF DISEASE INCIDENCE IN CHILDREN WITH LYMPHATIC-HYPOPLASTIC DIATHESIS. *British Medical Journal*, 2(1).
3. Kozhevnikova, O. A. (2017). RRI Children: Preventive Vaccination Issues. *Biomedical and Pharmacology Journal*, 10(4), 2077-2084.
4. Mazzitelli, N., Vauthay, L., Grandi, C., Fuksman, R., & Rittler, M. (2022). Reviewing old concepts at the start of a new millenium: growth restriction, adrenal hypoplasia, and thymomegaly in human anencephaly. *Teratology*, 66(3), 105-114.